

HOOGGEWAARDEERDE DIEPTELIJNEN

CARTOGRAAF PIERRE ANCELIN, UITVINDER VAN HET STELSEL VAN DIEPTELIJNEN

door Bertus Wouda *

Bij rivierkaarten moeten niet alleen de beide oevers correct worden weergegeven, maar is het ook van belang dat duidelijk is waar gevaarlijke stroming staat, waar zich ondiepten bevinden en wat de juiste vaargeul is. Een doeltreffend hulpmiddel om een en ander aan te geven is het gebruik van het stelsel van dieptelijnen. Nicolaas Cruquius (1678-1754) staat te boek als degene die in 1731 een stelsel van dieptelijnen op de gedrukte kaart introduceerde. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Paul van den Brink in zijn proefschrift weliswaar vermeldt dat de vroegste toepassingen op naam staan van twee in de Republiek werkzame cartografen, namelijk Pieter Bruynszn. (1584) en Pierre Ancelin (1697), maar dat hij niet veel aandacht aan hen besteedt. Hij verwijst naar Josef Konvitz die in 1987 stelde dat de Italiaanse natuurvorser Luigi Fernando Marsigi (1680-1730) in 1725 de eerste was die een dieptelijn op een kaart gebruikte. Konvitz typeerde Pieter Bruynszn. en Pierre Ancelin als 'voorlopers die de techniek weliswaar introduceerden, maar die de veelzijdige mogelijkheden voor het analyseren van hydrografische processen nog niet onderkenden'.¹ Het vernieuwende van hun werk wordt in het algemeen niet hoog aangeslagen. In de buitenlandse literatuur was tot ver in de twintigste eeuw het werk van Ancelin onbekend.² In het internationale woordenboek van kaartmakers wordt Ancelin nu gelukkig wel genoemd.³ We kunnen ons afvragen of het terecht is dat aan de dieptelijnen op de verschillende Maaskaarten van Pierre Ancelin zo snel wordt voorbijgegaan. Mogelijk is het werk van Cruquius beter gewaardeerd omdat zijn werk in omvangrijke en goed toegankelijke archieven berust. Een deel van zijn kaarten is zelfs in druk verschenen. Ook heeft hij zijn sporen nagelaten in de archieven van grote instellingen zoals het Hoogheemraadschap van Rijnland. Ancelin daarentegen was 'slechts een stadscartograaf', wiens werk niet in druk verscheen en waarvan (nog) geen samenhangende overzichtscatalogus voorhanden is. In de Nederlandse historiografie werd aan hem dan ook slechts één bij-